

Innhold

Budsjettundersøkelse 2023 - fylkeskommunene	2
1. Innledning	2
2. Driftsbudsjett	2
2.1 Netto driftsresultat	2
2.2 Netto renter og avdrag	3
2.3 Driftsendringer sektorene	3
2.4 Annet knyttet til drift	4
3. Investeringsbudsjett	4
3.1 Investering i varige driftsmidler	4
3.2 Investeringer i perioden	5
4. Spørreundersøkelsen	5
5.1 Endringer i takstene for buss-, bane-, og båtruter i 2023	6
5.2 Betydelig underfinansiering av skredsikringsprogrammet	6
5.3 Betydelig underkompensasjon tunellsikkerhet	6
5.4 Vedlikeholdsetterslep fylkeskommuner	6
5.5 Fremtidsutsikter	6

Budsjettundersøkelse 2023 - fylkeskommunene

1. Innledning

Budsjettundersøkelsen til fylkeskommunene er gjennomført ved at det er sendt ut spørreskjema til økonomisjefene. Spørreundersøkelsen er besvart av 9 av 11 fylkeskommuner, ekskl. Oslo. 83 % av befolkningen er representert.

Parallelt med spørre-undersøkelsen er fylkeskommunenes forslag til budsjett- og økonomiplan gjennomgått. Hovedtall med figurer fra drifts- og investeringsbudsjettene presenteres i dette notatet for alle fylkeskommunene, ekskl. Oslo. Budsjettbehandlingen i fylkesstyrene gjenstår. Det skjer vanligvis de siste 2-3 ukene før jul.

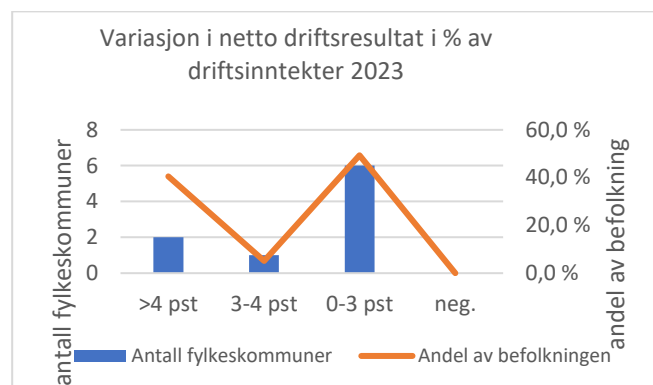

Figur 1: Budsjettarbeidet sammenlignet med året før

Hele 7 av de 9 fylkeskommunene som har svart på undersøkelsen sier at budsjettarbeidet for 2023 har vært mer krevende sammenlignet med fjoråret. En fylkeskommune sier at det har vært like krevende, mens en sier at det har vært mindre krevende.

Budsjettforslagene viser at gjennomsnittlig netto driftsresultat ligger på 2,8 prosent i 2023 (omtrent det samme etter netto avsetning til bundne fond).

Det er stor variasjon mellom fylkeskommunene som figuren nedenfor viser.

Figur 2: Budsjettert netto driftsresultat 2023

Sammenlignet med 2022 budsjetterer flere med netto driftsresultat i størrelsesorden 0-3 prosent.

Forslagene til investeringsbudsjett viser at fylkene samlet planlegger å investere i varige driftsmidler for 23,1 mrd. kroner, inklusiv investering i aksjer, utlån og tilskudd m.m. Dette er noe høyere enn det som var foreslått i budsjettet for 2022.

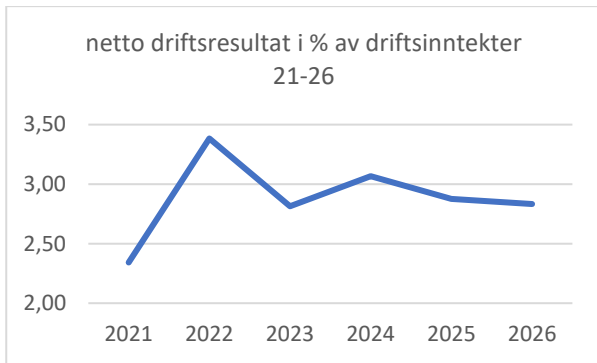
Samtlige fylkeskommuner som har svart på undersøkelsen mener at etterslepet på fylkesvegene forventes å være økt ved utgangen av økonomiplanperioden.

2. Driftsbudsjett

2.1 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er det som er igjen av driftsinntektene når alle driftsutgifter og finansutgifter er dekket.

I 2023 er netto driftsresultat budsjettert med 2,8 prosent av driftsinntektene, mens tilsvarende i 2022 var på 3,4 prosent. Dette er noe lavere enn TBUs anbefaling for fylkeskommunene på 4 prosent over tid.

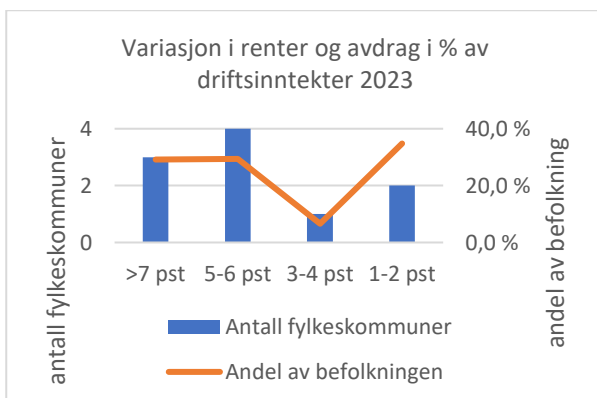
Figur 3: Netto driftsresultat 2021-2026

Det meste av netto driftsresultatet overføres til investeringsbudsjettet. Enkelte fylkeskommuner planlegger å avsette noe av det til disposisjonsfond, men totalt sett for alle fylkeskommunene er netto avsetning til disposisjonsfond negativ. Det betyr at de for 2023 legger opp til et høyere bruk enn avsetning til disposisjonsfondet.

Senere i notatet presenteres detaljene også i investeringsbudsjettene.

2.2 Netto renter og avdrag

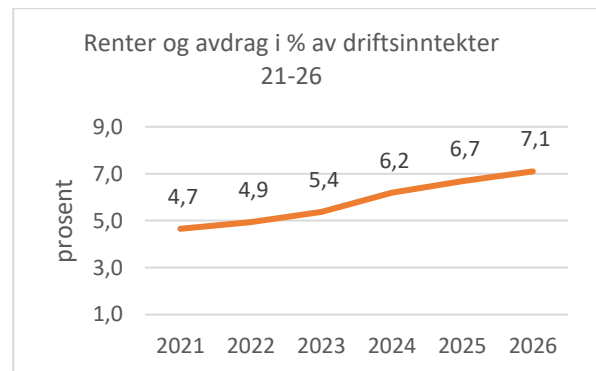
Budsjettall for 2023 indikerer netto renter og avdrag (finansutgifter) på om lag 5,4 prosent av driftsinntektene. Også her er imidlertid tallene varierende, fra 9,0 prosent av driftsinntektene som høyeste til 1,3 prosent som laveste forholdstall.

Figur 4: Budsjetterte renter og avdrag 2022

Andelen finansutgifter øker i økonomiplanperioden, fra 5,4 prosent i 2023 til 7,1 prosent i 2026.

Mye av forklaringen skyldes økt styringsrente. I tillegg er en stor del av investeringsbehovene i perioden finansiert ved låneopptak (se figurer lenger ned i notatet).

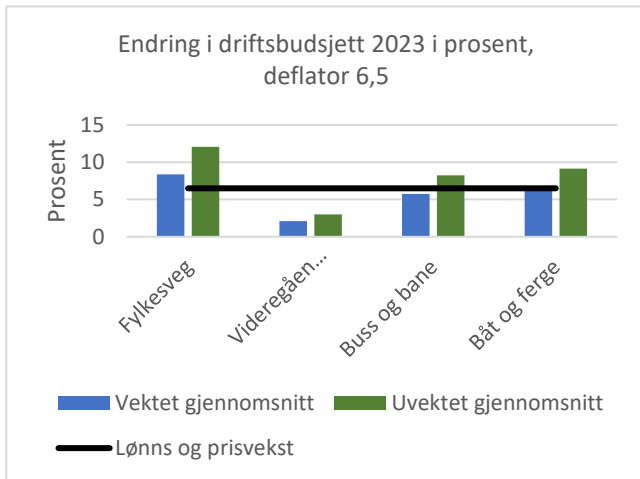
Figur 5: Renter og avdrag 2021-2026

To fylkeskommuner oppgir at de planlegger å betale minimumsavdrag i 2023, mens de øvrige syv oppgir at de vil betale mer enn minimumsavdraget. Gjennomsnittlig avdragstid for fylkeskommunenes langsiktige låneporteføljer er budsjettert med 25,5 år i 2023.

Flere av fylkeskommunene beskriver økende rente- og avdragsbelastning blant de største utfordringene i fylkeskommunens økonomiplanlegging i et 5-10-årsperspektiv.

2.3 Driftsendringer sektorene

Fylkeskommunene ble i undersøkelsen spurt om hvor mye netto driftsbudsjettet for de ulike sektorene har økt sammenlignet med fjorårets budsjett. Figuren under viser at det er stor forskjell fra sektor til sektor i forhold til hvor mye budsjettet er foreslått økt.

Figur 6: Sektorendringer netto driftsutgifter utvalgte sektorer

Svart linje illustrer deflator som tilsvare oppjustert lønn- og prisvekst etter 1.1.2022 i tillegg til lønns og prisvekst i 2023 (Finansdepartementets anslag).

	Justering i 2022	Anslag 2023	Sum
Lønnsvekst	0,8 %	4,3 %	5,0 %
Prisvekst	5,6 %	3,0 %	8,6 %
Deflator	2,8 %	3,7 %	6,5 %

Figuren viser at det er netto driftsutgifter til fylkesvei som i gjennomsnitt forslås å øke mest og langt over vekst i deflator. I tillegg foreslås det også å øke netto driftsutgiftene til både buss og bane og båt og ferje på nivå med deflatorveksten, mens veksten er langt lavere for videregående opplæring. Dette henger trolig sammen med høy prisvekst på de områdene som har høyest vekst i budsjettene.

2.4 Annet knyttet til drift

Fylkeskommunene fikk spørsmål om hvor mye høyere inntektsvekst de måtte hatt i 2023 for å ikke skulle behøve å legge inn effektiviserings-/innsparingstiltak i budsjettforlaget, og budsjettbalansen skulle vært uendret. De åtte fylkeskommunene som har svart på dette spørsmålet, har i 2023-budsjettene samlet lagt inn om lag 1,3 mrd. kroner i årlige effektiviserings-/innsparingstiltak.

Fylkeskommunene ble også spurt om hvordan de har håndtert den ekstraordinære prisveksten som har vært i 2022 i sine budsjetter for 2023.

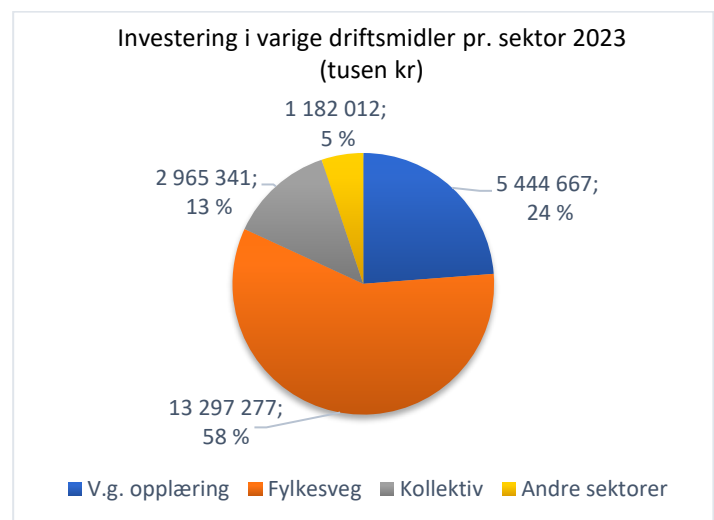
Det som går igjen, er redusert aktivitetsnivå og/eller økt bruk av disposisjonsfond.

3. Investeringsbudsjett

3.1 Investering i varige driftsmidler

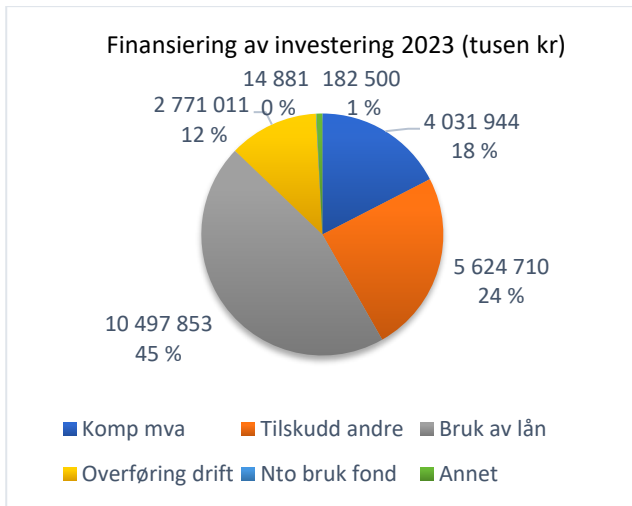
Investeringsbudsjettene for 2023 viser at fylkeskommunene samlet planlegger å investere i varige driftsmidler for 23,1 mrd. kroner, inkl. aksjer, utlån, tilskudd m.m. Dette er en økning på 0,9 mrd. sammenlignet med opprinnelig budsjett for 2022.

Også i 2023 planlegges det å bruke over halvparten av investeringsmidlene til fylkesvei og andelen på 58,1 prosent har økt fra 56,7 prosent i fjorårets budsjettforslag. Deretter er det investeringer i videregående opplæring som utgjør 24 prosent, mens kollektiv utgjør 13 prosent i budsjettforlaget for 2023.

Figur 7: Investering per sektor 2023

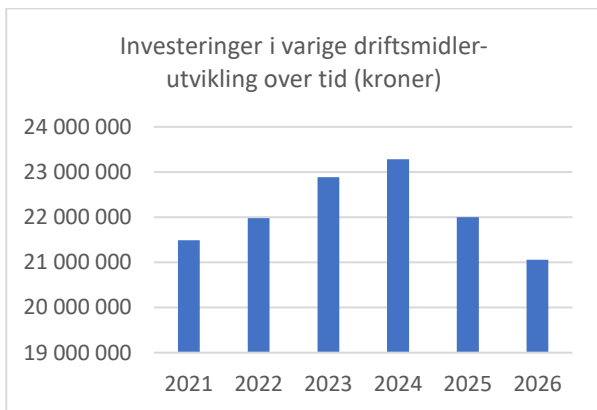
45 prosent av de samlede investeringene i 2023 er planlagt lånefinansiert. Tilskudd fra andre, inklusive statstilskudd og bompenger, finansierer om lag en fjerdedel, mens overføringer fra drift dekker 12 prosent av investeringene.

Figur 8: Finansiering av investeringer i 2023

3.2 Investeringer i perioden

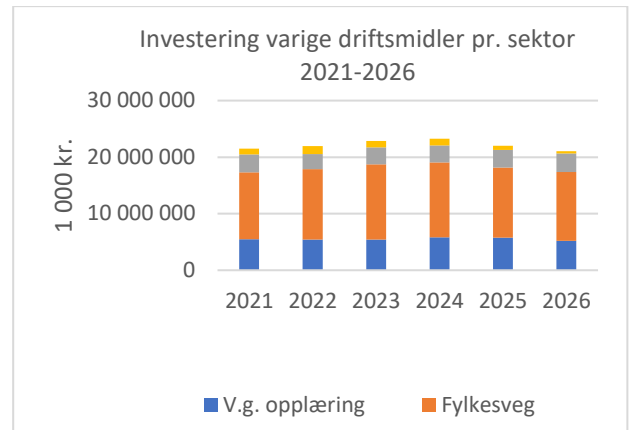
I økonomiplanperioden 2023-2026 planlegges investeringer for i alt 90,1 mrd. kroner, inkl. aksjer, utlån og tilskudd m.m.

Figur 9: Investeringer i varige driftsmidler 2021-2026

Figuren viser at fylkeskommunene planlegger å øke sine investeringer i 2024, for så å redusere de utover i økonomiplanperioden.

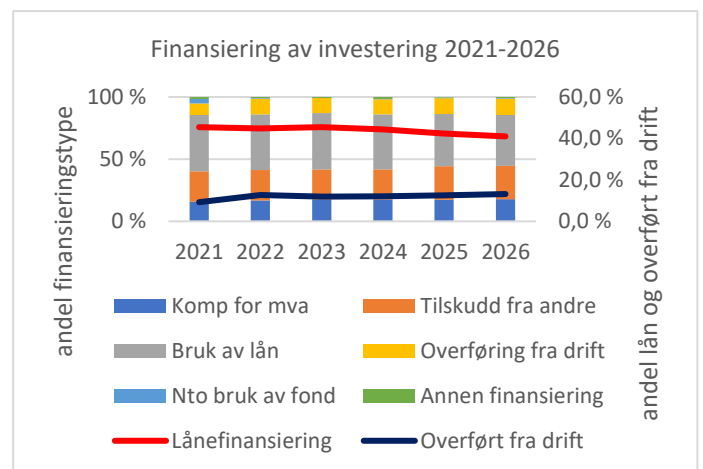
Andelen til fylkesvei har en økning fra 2022 til 2023. Investeringer til Videregående skole har en marginal økning, som stiger fra 2023 til 2024. Kollektiv øker gradvis utover økonomiplanperioden, mens andre sektorer har nedgang.

Figur 10: Investering samlet og per sektor 2021-2026

Lånefinansieringen reduseres utover i økonomiplanperioden, mens overføring fra drift øker de to siste årene.

Tilskudd fra andre, inklusive statstilskudd og bompenger øker i perioden og finansierer om lag en tredel av investeringene som er planlagt i 2023 og 2024, for så å øke noe utover i perioden.

Figur 12: Finansiering av investeringer 2021-2026

4. Spørreundersøkelsen

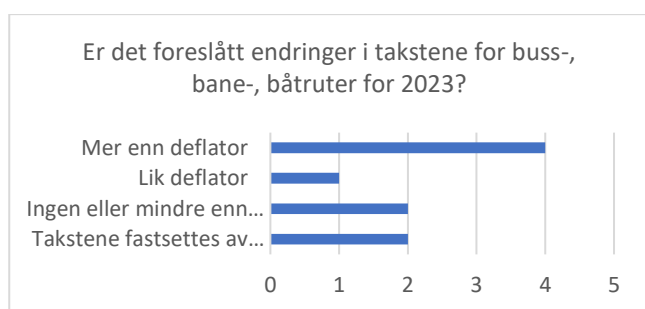
Status driftsbudsjett på den enkelte sektor ble presentert i kapittel 2.3 tidligere i dette notatet. I tillegg ble det etterspurt status på konkrete områder.

Fylkeskommunene ble også bedt om å liste opp de tre største utfordringene i økonomiplanleggingen i et 5-10-årsperspektiv.

5.1 Endringer i takstene for buss-, bane-, og båtruter i 2023

Fire av fylkeskommunene har foreslått at takstene for buss-, bane- og båtruter skal øke mer enn deflator.

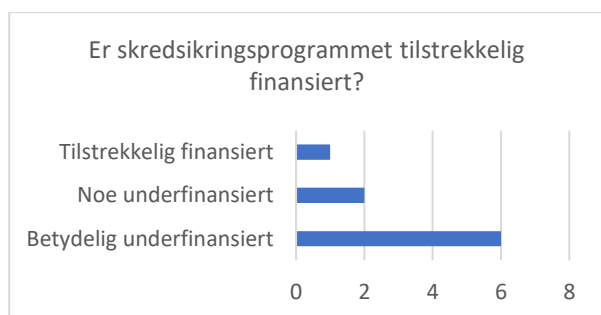
Tre fylkeskommuner foreslår at de skal øke på nivå eller mindre enn deflatoren og to av fylkene svarte at takstene fastsettes av kollektivselskapet.

Figur 13: Status kollektivtakster 2023

5.2 Betydelig underfinansiering av skredsikringsprogrammet

Seks fylkeskommuner svarer at skredsikringsprogrammet er betydelig underfinansiert. To sier at det er noe underfinansiert, mens det er kun en fylkeskommune som svarer at det er tilstrekkelig finansiert.

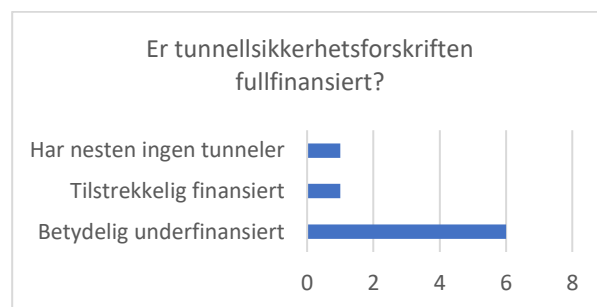
Figur 14: Status kompensasjon skredsikringsprogram

5.3 Betydelig underkompensasjon tunnellsikkerhet

I Nasjonal transportplan 2022-2033 står det at fylkeskommunene i løpet av planperioden skal bli kompensert for merkostnader knyttet til forskrift om tunnellsikkerhet. Fylkeskommunene ble spurt om hvordan de anser seg kompensert/ finansiert.

Seks fylkeskommuner mener at de er betydelig underfinansiert, en er noe underfinansiert og en anser seg tilstrekkelig finansiert til å fullføre arbeidet med tunnellsikkerhet.

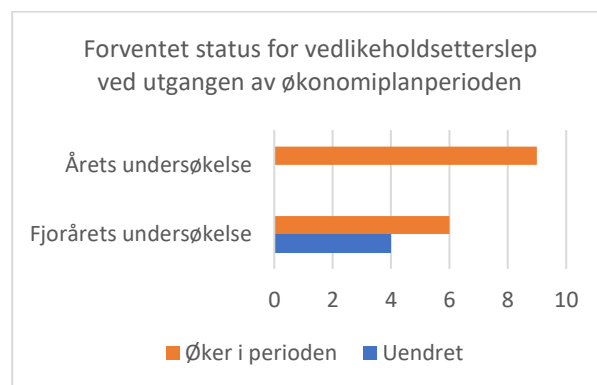
Det poengteres i undersøkelsen at det ikke bare handler om minimumskrav i henhold til ny forskrift, men også om rehabilitering og formues bevaring i et livssyklusperspektiv.

Figur 15: Status kompensasjon tunnellsikkerhetsforskriften

5.4 Vedlikeholdsetterslep fylkeskommuner

I årets budsjettundersøkelse svarer alle fylkeskommunene som har svart at de forventer at vedlikeholdsetterslepet skal øke utover i økonomiplanperioden.

Figur 16: Forventet status vedlikeholdsetterslep

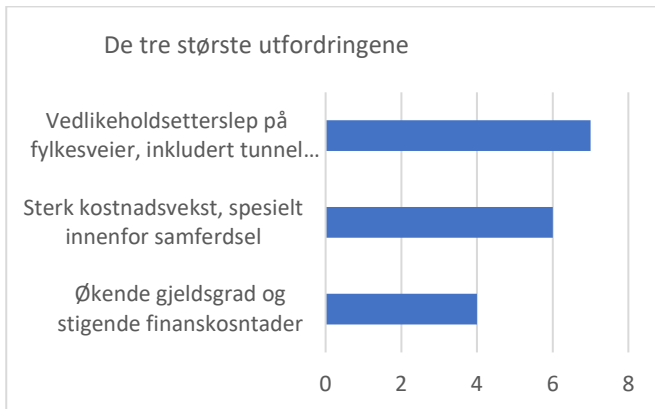
5.5 Fremtidsutsikter

Samtlige fylkeskommuner har pekt på vedlikeholdsetterslepet på fylkesveger som en utfordring fremover. Se nærmere omtale foran. Dette inkluderer også vedlikehold av tunneller og skredsikring.

En sterk kostnadsvekst, langt over deflator, trekkes også frem som en av de store

utfordringene. Dette gjelder spesielt innenfor samferdselsområdet.

Økende gjeldsgrad og stigende finanskostnader trekkes til slutt fram som en stor utfordring i fylkeskommunens økonomiplanlegging i et 5-10-årsperspektiv. Dette samsvarer med tallene i budsjettforslagene som har blitt lagt frem.

Figur 67: De største utfordringene i fylkeskommunens økonomiplanlegging i et 5-10-årsperspektiv